

Türkiye Arazi Yönetimi Dergisi

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/tayod>

e-ISSN: 2687-5187

Türkiye’de İmar Affı/İmar Barışı Kanunlarının Uygulamaları ve Karşılaşılan Sorunlar: Alanya Örneği

Abdülkerim İLGÜN¹, Hüseyin UYSAL^{*2}

¹KTO Karatay Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, İnşaat Mühendisliği Bölümü, 42020, Karatay/Konya

²Alanya Belediyesi, İmar Müdürlüğü, 07400, Alanya/Antalya

ÖZ

Anahtar Kelimeler:

İmar Affı
İmar Barışı
Kentleşme

Bu araştırma, Türkiye’de bugüne kadar yürürlüğe giren imar affı/barışı kanunlarının uygulama alanlarının tespiti, etkilerinin ve sorunların belirlenmesi amacı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma, kendi alanında ve uygulama bölgesinde gerçekleştirilen öncü çalışmalardan olması ve kanun yapıcılara aksaklıkların giderilmesi açısından yol gösterici nitelikte olması nedeniyle önem arz etmektedir. Araştırma karma araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulguları incelendiğinde imar affı/barışı kanununun uygulamada çok yönlü olması ile birlikte mevzuatsal nedenlere bağlı olarak uygulamalarda sorunlar yaşandığı görülmektedir. Bu bağlamda, önümüzdeki dönemlerde imar affı/barışı benzeri kanunların çıkartılması durumunda mevzuatın bütün detayları ile ele alınıp, uygulamasında yaşanabilecek sorunların öngörülerek hazırlanmasının imar affı/barışının olumlu yönde etkilerini arttırabileceği, bununla birlikte yaşanan sorunlara gerek kamusal gerekse uygulama noktasında çözüm üretebileceği öngörülmektedir.

Applications of Zoning Amnesty/Zoning Peace Laws in Turkey and Encountered Problems: Alanya Example

Keywords:

Zoning Amnesty
Zoning Peace
Urbanization

ABSTRACT

This study has been carried out for the determining of application field of the zoning peace and amnesty laws and determining problems and results so far in Turkey. Research is important in terms of its pioneer condition in its application area and its directive character to the lawmakers with regard to elimination of the problems. The study was carried out using mixed research method. When the research findings are examined, it is seen that although the zoning amnesty/peace law is versatile in practice, there are problems in implementation due to legislative reasons. In this context, it is anticipated that in the upcoming periods, if laws like zoning amnesty/peace are enacted, drafting the legislation with all its details and anticipating the problems that may be experienced in its implementation will increase the positive effects of zoning amnesty/peace, and It is predicted that it can produce solutions to the problems experienced both in public and at the point of application.

*Sorumlu Yazar

(kerim.ilgun@karatay.edu.tr) ORCID ID 0000 – 0002 – 9784 – 460X

*(h_uysal07@hotmail.com) ORCID ID 0000 – 0002 – 8931 – 4107

Araştırma Makalesi; DOI: 10.51765/tayod.950031

Geliş Tarihi: 09/06/2021; Kabul Tarihi: 22/01/2022

Kaynak Göster (APA): İlğün, A. & Uysal, H. (2022). Türkiye’de İmar Affı/İmar Barışı Kanunlarının Uygulamaları ve Karşılaşılan Sorunlar: Alanya Örneği, *Türkiye Arazi Yönetimi Dergisi*, 4(1), 01-11.

1. GİRİŞ

Araştırma konusu olan imar affı/imar barışı kanunlarının uygulamalarının ve karşılaşılan sorunların incelenmesi için ilk olarak kent ve kentleşme kavramlarının incelenmesi ve yaşanan sürecin irdelenmesi gerekmektedir.

İnsanların bitkileri ve hayvanları ehlileştirmesi ile tarımsal faaliyetlere yönelim gerçekleşmiş ve bu durum insanların belirli alanlarda toplanmasına neden olmuştur. Yaşanan bu gelişmenin ardından ilk olarak köyler meydana gelmiş ve köylerde yaşanan nüfus artışına bağlı olarak kentler oluşmaya başlamıştır (Keskin, 2014:7). Kent sözcüğünün kökenlerine ilişkin birçok bulguya karşın, günümüzde kent kavramı incelendiğinde literatürde üzerinde anlaşılmış bir tanımlamanın olmadığı görülmektedir. Literatürde kentleşmeye ilişkin birçok farklı tanım mevcuttur. Bahsi geçen farklılıklar kentlerin çok işlevli ve dinamik yapısı ve birden çok bilim dalı ile olan ilişkisinden kaynaklanmaktadır. Aristoteles kenti, insanların daha iyi koşullarda yaşayabilmek amacıyla toplandıkları yerleşim yeri olarak tanımlamaktadır (Topal, 2004). Günümüzde kent kavramı Aristoteles'in tanımlamasında yer aldığı şekilde yalın değildir. Günümüzde kentler heterojen toplum yapısına, ekonomik ve sosyal faaliyetlerde çeşitliliğe, bireysel olarak çözüm getiremeyecek sorunlara çözüm getirebilecek yönetim ve organizasyon yapısına ve kendine özgü özelliklere sahip yerlerdir (Huot vd., 2000). Bir başka tanıma göre ise kent, belirli bir nüfus büyüklüğüne sahip, tarım dışı üretime geçilmiş, yerleşimde yer alan bütün üretimin kontrol altında olduğu, üretimde uzmanlaşmanın gerçekleştirildiği, üretilen ürünlerin ihtiyaca göre depolandığı veya pazarlandığı, toplumsal ilişkilerin formel ve resmi olduğu, yerleşim yeri içerisinde yönetim organizasyonunun sağlandığı alanlar olarak açıklanmaktadır (Kayan, 2012).

Kentleşme kavramına yönelik literatür incelendiğinde ise kavramın genellikle kırsaldan kentlere yaşanan göçler, kentlerin demografik ve mekânsal büyümeler ve insanların sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel ve davranışsal yaşam biçimlerinde gözlemlenen değişimler odaklı olduğu görülmektedir. Kavramın odağını oluşturan konular incelendiğinde ise konuların temelinde değişim süreçlerinin yattığı anlaşılmaktadır. Bahsi geçen değişim süreçlerinin nedenlerini tarım alanında yaşanan gelişmeler, bu gelişmelere bağlı olarak tarım alanında ihtiyaç fazlası oluşan nüfusun sanayi alanına kayması, bu kaymalara bağlı nüfus üzerinde yaşanan davranışsal değişimler ve farklılaşmalar oluşturmaktadır (Yılmaz & Çiftçi, 2011).

Kentleşme, en basit tanımı ile kent ve kentlerde yaşayan insan sayılarının artması şeklinde açıklanmaktadır (Arslan, 1974; Yılmaz, 2004; Akpınar, 2019). Bir diğer tanıma göre kentleşme, çeşitli nedenlere bağlı olarak kırsalda yaşayan nüfusun kentlere yönelmesi sonucunda nüfusta yaşanan artış ve kent yerleşim yerlerinin büyümesi sonucunda kent sayılarının artması olarak tanımlanmaktadır. Bu noktaya kadar yer verilen tanımlarda kentleşmenin nüfus artışına bağlı bir kavram olduğu algılanmaktadır. Kentleşme ile ilgili diğer tanımlar incelendiğinde kentleşmenin sadece nüfus

artışına bağlı bir kavram olmadığı, toplumun ekonomik ve sosyal yapısı ile ilgili bir kavram olduğu anlaşılmaktadır (Yılmaz, 2004).

Kentleşmeyi ekonomik ve sosyal yapı açısından inceleyen tanımlar incelendiğinde, Keleş'in (1998) kent ve kentlerde yaşayan insan sayılarının artması durumunun kentleşmenin sonucu olduğunu vurguladığı, kentleşmeyi toplum üzerinde örgütlenme, uzmanlaşma ve insanlar arası ilişkiler konularında kentlerde yaşanan değişimlere neden olan nüfus birikim süreçleri şeklinde yorumladığı görülmektedir. Demir ve Acar (2002) kentleşmeyi farklı bir bakış açısı ile ele alarak tarımsal üretimde yaşanan gelişmelerin fazla nüfusu itmesi ve sanayide yaşanan gelişmelerin itilen nüfusu çekmesi ile nüfusun kırsaldan kitleler halinde kent merkezlerine doğru hareket etmesi sonucunda ortaya çıkan sosyolojik bir olgu olarak tanımlamaktadır. Kentleşme, geniş tanımıyla sanayileşmeye ve ekonomik büyümeye bağlı olarak, kent ve kentlerde yaşayan insan sayılarının artmasına neden olan, toplum yapısında süreklilik arz eden organizasyonların bulunduğu, işbölümü ve uzmanlaşmanın gerçekleştirildiği, insan davranışlarının kentlere özgü değiştiği bir nüfus birikimi olarak açıklanmaktadır (Akpınar, 2019).

Kent ve kentleşme kavramlarının ardından Türkiye'de kentleşme süreçlerinin incelenmesi gerekmektedir. Türkiye'de gerek kırsalda gerekse kentlerde yaşanan nüfus artışı ve tarım ve üretim teknolojilerinin gelişmesi sonucunda özellikle kırsalda tarım ve üretim alanında insan ihtiyacının azalması gibi nedenlere bağlı olarak iç göçlerin yaşandığı ve bahsi geçen iç göçlerin kent merkezlerine doğru yönelmesi ile yoğun bir kentleşmenin yaşandığı bilinmektedir. Bununla birlikte, Türkiye'de kentleşme bir anda yaşanmamış, çeşitli dönemlerde farklı düzeylerde yaşanmıştır. Bu dönemler düşük kentleşme dönemi (1923-1950), kırsal çözüme kaynaklı kentleşme dönemi (1950-1960), kentsel gelişme dönemi (1960-1980) ve kentsel dönüşüm dönemi (1980 ve sonrası) şeklinde isimlendirilmektedir (Yılmaz & Çiftçi, 2011).

Düşük kentleşme dönemi Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması ile başlamış ve 1950'li yıllara kadar devam etmiştir. Bu dönemde Türkiye'de kentleşmenin en düşük düzeyde yaşandığı dönemdir. Bu dönemde yaşanan en önemli gelişme devlet politikası olarak kalkınmayı sağlayacak nüfus artışının desteklenmesidir. Bu dönemde kırsalda ve kentlerde yaşanan ölümlerin azaltılmasına ve doğumların artırılmasına yönelik politikalar izlenmiştir. Bu politikalar sayesinde bahsi geçen dönemde nüfusta hızlı artışın yaşandığı bilinmektedir (Sencer, 1979). Bu dönemde yaşanan bir diğer önemli gelişme ise İstanbul dışında başta başkent Ankara olmak üzere çeşitli şehirlerde fabrikaların kurulması ve Ankara ve İstanbul ile kırsalın ulaşım bağlantılarının sağlanmasıdır. Yukarıda bahsi geçen gelişmeler her ne kadar düşük kentleşme döneminde kentleşme üzerinde ciddi etkilere neden olmasa da, uzun vadede gelecek dönemlerde kentleşmeyi etkilediği söylenebilir (Keleş, 2008).

Türkiye'de 1950'lere kadar ciddi bir kentleşme yaşanmazken, 1950'ler itibari ile kentleşmenin ülkenin önemli bir meselesi haline geldiği görülmektedir (Yılmaz, 2004). Bu dönemde kentleşmenin hızlanmasının iki

temel nedeni olduğu söylenebilir. Bunlardan ilki küresel anlamda 2. Dünya Savaşı sonrasında yaşanan gelişmelerdir. 2. Dünya Savaşı sonrasında küresel anlamda gelişen demokrasi, insan hakları, refah devleti gibi kavramlar Türkiye'yi de etkilemiş ve ülkenin siyasi yapısında değişimlere neden olmuştur. Bu değişimin etkileri 1950'lerde Demokrat Parti'nin iktidara gelmesine neden olmuştur. 1950'lere kadar devletçi politikalar benimseyen devlet anlayışı, yerini liberal politikalara bırakmıştır (Kartal, 1987; Niray, 2002).

1950'ler itibari ile benimsenen liberal politikalar özellikle tarım alanında yaşanan dönüşümlere neden olmuştur. Bu dönemde Türkiye'de dış kaynaklar yardımıyla getirilen traktörlerin kullanılmaya başlaması tarımda alanında yaşanan dönüşümün temel nedenidir. Traktörün tarım alanında kullanımı ile işgücünün yerini makinelerle bırakmıştır (Keleş, 2008). İşgücünün yerini makinelerle bırakması, işsiz kalan nüfusun üretim alanları olan kentlere iç göçünü tetiklemiştir (Tatlıdil, 1998; Yılmaz, 2004). Tarımda makineleşmenin kentleşme üzerindeki etkilerine yönelik birçok farklı ölçüm gerçekleştirmiştir. Keleş'e (2008) göre, makineleşme nedeni ile kentleşen nüfusun 8-9 milyon düzeyindedir.

Bu dönemde kentlere yaşanan iç göç hareketlerinin ortaya çıkardığı en önemli sorun, göç eden nüfusun ihtiyacına yönelik konutların yetersizliğidir. Yeterli konutun sağlanamamasının nedeni 2. Dünya Savaşı döneminde konut yapımına yeterli kaynağın ayrılmaması olarak gösterilmektedir. Göç eden nüfus konut yetersizliğine yönelik soruna yönelik çözüm geliştirmiş ve özellikle hazine arazilerine kendi konutlarını inşa etme yoluna gitmiştir. Bu durum ileride Türkiye'de kentleşmenin en önemli sorunlarından birisi haline gelecek kentlerde gecekondulaşmanın yaşanmasına neden olmuştur (Tekeli, 2009).

Kentlerde yaşanan gecekondulaşma bir yandan kentlerde plansız ve düzensiz büyümeye neden olurken, bir yandan da kentlerin siyasi yapılarını etkilemeye başlamıştır. Kentlere göç eden nüfus her ne kadar yasal izinleri mevcut bir konuta sahip olmasalar da, oy kullanma hakkına sahiptirler. Bu durum, göç edenlerin seçmen olarak pazarlık gücünü arttırmıştır. Siyasi iktidarların bu oy potansiyelini keşfetmeleri uzun sürmemiştir. Oy potansiyeline sahip bu seçmen grubunun meşrulaştırılması için yasal düzenlemeler ülke tarihinde ilk kez bu dönemde gerçekleştirilmiştir. 1953 yılında çıkartılan 6188 sayılı yasa ile gecekondulara af getirilerek bu seçmen grubunun meşrulaştırılması sağlanmıştır. Bahsi geçen yasa gecekondularda oturan seçmenleri meşrulaştırırken, aynı zamanda ileri dönemlerde gecekondulaşmaya olan talebi arttırmıştır (Keleş, 2008).

Türkiye'de kentleşmenin dönüm noktalarından bir tanesi 1960'lı yıllar olarak gösterilmektedir. 1961 anayasası ile birlikte kentleşmede izlenilecek yollarda değişimler yaşanmıştır. Anayasa ile sosyal devlet ve refah devleti anlayışı benimsenmiştir (Soysal, 1969). Anayasa ile birlikte siyasi iktidarlar halkın daha önceki haklarına ek olarak maddi ihtiyaçlarını ve yoksul ve dar gelir kesimine ait bireylerin sağlık şartlarına uygun konut gereksinimi karşılamak görevini edinmişlerdir (Yılmaz & Çitçi, 2011).

Kentsel gelişme dönemi, Türkiye'de kentleşmenin hızlandığı dönem olarak kabul edilmektedir. Hızlanmanın nedeni kentlerin çekiciliğinin artması, devletin ulaşım politikalarında değiştirdiği yaklaşımlar ve tıp alanında yaşanan gelişmeler olarak kabul edilmektedir. Sanayileşmede yaşanan artış ve sanayileşme stratejilerinin değişim göstermesi kentlerin çekiciliğini arttırmıştır. Bununla birlikte, devlet politikası olarak demiryolu yerine karayollarının tercih edilmeye başlaması ve ulaşım teknolojisinde yaşanan gelişmeler kentleşmede yaşanan artışın nedenleri arasında gösterilmektedir. Kentleşmenin hızlanmasına neden olan bir diğer faktör ise tıp alanında yaşanan gelişmeler olarak kabul edilmektedir. Tıp alanında yaşanan gelişmeler nedeni ile ölüm oranlarının azalmış ve doğum oranları artmıştır. Bu nedenle özellikle kırsalda nüfus artışı yaşanmış, makineleşmenin etkisi, toprak dağılımında yaşanan dengesizlikler gibi nedenler iç göçün artmasına neden olmuştur (Tekeli, 1998; Osmay, 1998; Işık, 2005).

Kentsel gelişme döneminde kentleşme nedeniyle ortaya çıkan gecekondulaşma sorununa ek olarak yeni sorunların da ortaya çıktığı görülmektedir. Bu sorunların başında altyapı yetersizliği, hava ve gürültü kirliliği ve kentlerde trafik sorununun baş göstermesidir. Kentlerde yaşanan nüfus artışı bu sorunların temelini oluşturmaktadır. Bahsi geçen nüfus artışı yukarıda bahsi geçen sorunlara neden olmasına ek olarak kentlerde yerleşim alanlarının belediye sınırlarını aşmasına neden olmuştur. Bu durum kentlerin birden fazla belediye tarafından yönetilmesi gereksinimini ortaya çıkartmış ve Türkiye'de ilk kez kentlerin yönetiminin birden fazla belediye tarafından yürütülmeye başladığı görülmüştür (Tekeli, 2009).

1980 sonrası Türkiye'de birçok değişim ve dönüşüm yaşanmıştır. Bu değişim ve dönüşüm süreçleri Türkiye'de kentleşme hareketlerini de etkilemiştir. Özellikle 1980 sonrası serbest piyasa ekonomisine geçiş kentlerde toplumsal ayrışmaların ve uçurumların oluşmasına neden olmuştur. Bu dönemde farklı toplumsal grupların oluştuğu gözlemlenmiştir. 1980 sonrasında Türkiye'de kentleşmeyi etkileyen üç önemli gelişme yaşanmıştır. Bunlardan ilki Toplu Konut idaresinin kurulması, ikincisi İmar İskân Bakanlığının kaldırılması ve üçüncüsü belediyelerin yetkilerinin genişletilerek bütçelerinin artırılması ve imar planı yapım ve onarımı ile yetkilendirilmeleridir (Tekeli, 1998).

1980 sonrası kentleşmeyi etkileyen yukarıda bahsi geçen etkilere ek olarak farklı gelişmelerde mevcuttur. Bunlardan bir tanesi 1980 öncesi dönemlerde kent çevrelerinde kurulan sanayi bölgelerinin gelişmesi ve kent içerisinde yer alan üretim alanlarının bu bölgelere kaymasıdır. Bahsi geçen kaymalar nedeniyle boşalan alanlara ticaret ve kamu binalarının inşası başlamıştır (Tekeli, 2009).

Kentsel dönüşüm döneminde Türkiye'de kentleşmeyi etkileyen bir diğer gelişme de ulaşım teknolojisinde yaşanan gelişmelerdir. Daha önce bahsedildiği üzere demiryollarından karayollarına geçiş sonrasında bu dönemde halkın otomobile olan talebinin arttığı görülmektedir. Otomobilin kullanımının artması kentlerde kent çevrelerinde yeni yerleşim

yerlerinin kurulmasını sağlamış ve kent çevreleri gecekondu ek olarak gelir düzeyi yüksek kesimin de tercih ettiği alanlar haline gelmiştir (Tekeli, 2009).

Türkiye’de kentlerin gelişim süreçleri incelendiğinde gerek kentleşmeye bağlı yaşanan göçler gerekse kentlerin plansız gelişimi nedeniyle şehirlerde çarpık kentleşme ve gecekondulaşma yaşanmıştır. İlk zamanlarda kamu ve yerel yönetimler yıkım uygulamaları gerçekleştirirse de, çarpık kentleşmenin ve gecekondulaşmanın artması nedeniyle belirli nüfusun bahsi geçen bölgelerde yaşamasına neden olmuş ve bu kitlenin belirli bir seçmen grubu haline gelmesi nedeniyle mevzuatlarda düzenlemelere gidilmeye başlamıştır (Uşak & Yalçın, 2019). Bahsi geçen mevzuat düzenlemeleri imar affı olarak isimlendirilmektedir. İmar affı, yürürlükte olan mevzuata uyulmaması nedeniyle meydana gelen yapıların durum ve konum itibarı ile bağışlanması ve korunması eylemlerine ilişkin mevzuatlar olarak tanımlanmaktadır (Torlak, 2003). Türkiye’de ilk imar affı uygulaması 1948 yılında çıkmış olup akabinde 15 imar affı ve 4 imar affı anlamına gelen kanun maddesi çıkartılmıştır. Buna ek olarak mevzuatta 3 adet imar affı uzatımlarıyla ilgili madde yer almaktadır (Çantalı, 2019). Türkiye’de yürürlüğe giren imar aflarına ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır.

Türkiye’de imar affı niteliğinde ilk çıkartılan kanun 5218 sayılı kanundur. Kanun Ankara’ya özel çıkartılmıştır. Kanun kapsamında Ankara’da gecekondulaşmanın önüne geçilmeye çalışılmıştır. Kanunda gecekondu sözcüğünün kullanılmaması dikkat çekmektedir. Buna karşın kanun ile gecekonduların ıslah edilerek meşrulaştırılması ve binası yıkılan vatandaşlara yer gösterilmesinin önü açılmıştır. Türkiye’de imar aflarına ilişkin çıkartılan ikinci madde 5228 sayılı kanundur. Bina yapımını teşvik kanunu olarak bilinen kanun kapsamında belediyelere hazine arazisi alma ve evi olmayan vatandaşlar için ev yapımı amaçlı arsa dağıtım yetkisi vermiştir. Bununla birlikte, vatandaşlara konut kredisi hakkı kanunlaştırılmıştır. 5228 sayılı kanun ile imar affı Ankara ile sınırlandırılmamış, tüm ülkeye yayılmıştır. 1949 yılında yürürlüğe giren 5431 sayılı kanun ile ruhsatsız yapıların inşası durdurulmuştur ve yıkım kararı alınmıştır. Buna karşın, ruhsatı olup ruhsata aykırı yapılarda yıkım kararı alınmamış ancak denetim harcı 4 katı olarak tahsil edilerek, gerekli düzeltmelerin yapılması kanunlaştırılmıştır.

1953 yılında yürürlüğe giren 6188 sayılı kanun ile daha önce yürürlüğe giren üç imar affı yürürlükten kaldırılmıştır. Kanun ile kanundan önce yapılan gecekondu yasallaştırılmış ve tapu verilmesinin önü açılmıştır. Bununla birlikte, gecekondu yıkılan vatandaşlara belediyelerin ucuz konut üretmesi kanunlaştırılmıştır. 1959 yılında yürürlüğe giren 7367 sayılı kanun ile birlikte Belediyelerin arsa ve konut üretimine yönelik görev alanlarının genişletilmesi ve belediye sınırları içerisinde yer alan hazine arazilerinin, gecekondu önleme bölgesi olarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Fakat kanunda yer alan uygulamaların başarılı olmadığı görülmektedir. 1963 yılında yürürlüğe giren 327 sayılı kanun bazı gecekondu yerleşim alanlarına belediye hizmetlerinin götürülmesine ilişkin

bir maddeyi içerisinde bulundurmaktadır. Bu anlamda, kanun af niteliğinde değerlendirilmektedir.

1966 yılında yürürlüğe giren 775 sayılı kanun günümüzde hala uygulanmakta olan ve gecekondu kanunu olarak bilinen kanundur. Bu kanun ile gecekonduların yer aldığı yerleşim alanlarının iyileştirilmesi, gecekonduların ortadan kaldırılması ve gecekondu yapımının önlenmesi amaçlanmıştır. Kanun kapsamında Emlak ve Kredi Bankasından fon tahsis edilmiştir. Buna karşın, gecekondu yapımının tamamen önüne geçilememiştir. 1983 yılında yürürlüğe giren 2805 sayılı kanun Türkiye’de açık şekilde gecekondu affını gündeme getiren ilk kanundur. Kanun kapsamında özellikle kıyı bölgelerinde yer alan ruhsatsız yapıların milli servetin yitirilmemesi amacıyla düzeltilerek korunması sağlanmıştır. 1983 yılında yürürlüğe giren bir diğer kanun olan 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu yine imar affı niteliği taşımaktadır. Kanun kapsamında İstanbul Boğazında yer alan gecekonduların yasallaştırılması söz konusu olmuştur. 1986 yılında yürürlüğe giren 3290 sayılı kanun ile Boğaziçi Kanununun kapsamı genişletilmiş, kanun kapsamında konutlara ek olarak iş yerleri de eklenmiş ve ilçe belediyelere imar planı yapma ve onaylama yetkisi verilmiştir.

1984 yılında yürürlüğe giren 2981 sayılı kanun ilk kez tapu tahsisinin uygulandığı kanundur. Kanun kapsamında gecekondu sınıflandırılmış ve dört kata kadar imar izni verilmiştir. 1987 yılında yürürlüğe giren 3366 sayılı kanun ile her türlü kaçak yapı gecekondu kapsamında alınmış ve af kapsamında değerlendirilmiştir. Kanun kapsamında kaçak yapıların elektrik ve su hizmeti almasının engellenmesinin önüne geçilerek harç uygulamasına geçilmiştir. 1988 yılında yürürlüğe giren 3414 sayılı kanun ile gecekonduya ilişkin yetki ilçe belediyelere verilmiştir. Aynı kanun ile gecekonduların imarlı bir yapı gibi alım-satımının yapılmasının önü açılmıştır.

İmar aflarına ilişkin son iki yasadaki ilki 2001 yılında yürürlüğe giren 4706 sayılı kanundur. Kanun kapsamında mücavir Belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde olup Bakanlıkça tespit edilecek alanlarda bulunan, hazineye ait taşınmazlarda, 31.12.2000 tarihinden önce üzerinde yapılaşma olanların; öncelikle yapı sahiplerine satılmak üzere ilgili belediyelere bedelsiz devredilmesi yasallaştırılmıştır. İmar aflarına ilişkin son yasa ise, 2018 yılında yürürlüğe giren 7143 sayılı kanundur. Kanun kapsamında 31.12.2017 tarihinden önce yapılmış kaçak yapılara ve imara ve imar eklerine aykırı yapılara Yapı Kayıt Belgesi verilerek kayıt altına alınması sağlanarak İmar Barışı’nın sağlanması amaçlanmıştır.

Yukarıda yer alan imar affı / imar barışı kanunlarına ek olarak imar affı anlamına gelen kanunlar da mevcuttur. Bu kanunlar incelendiğinde 2003 yılında yürürlüğe giren 4833 sayılı kanun kapsamında ruhsatı olmayan yapılara bir altyapı hizmeti gitmesi durumunda, diğer altyapı hizmetlerinin de gitmesinin önü açılmıştır. Yine 2003 yılında yürürlüğe giren ve 2004 yılı ile ilgili olan 5027 sayılı kanun kapsamında da bir önceki kanunda yer alan hükümler kanunlaştırılmıştır. 2005 yılında yürürlüğe giren 5377 sayılı kanun kapsamında Ceza Kanununda yer alan imara ilişkin yasaların bazı bölümlerindeki cezalar engellenmiştir. Son olarak 2005

yılında yürürlüğe giren 5398 sayılı kanun ile 3621 sayılı Kıyı Kanunu'nun 6. maddesine eklenen madde ile özelleştirme kapsamına alınan kıyı, sahil şeridi dolgu alanlarında turizm amaçlı alışveriş merkezi ve konaklama üniteleri yapımına izin verilmiştir.

2. YÖNTEM

Bu araştırma, Türkiye'de bugüne kadar yürürlüğe giren imar affı / barışı kanunlarının uygulama alanlarının tespiti, etkilerinin ve sorunların belirlenmesi amacı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma, kendi alanında ve uygulama bölgesinde gerçekleştirilen öncü çalışmalardan olması ve kanun yapıcılara aksaklıkların giderilmesi açısından yol gösterici nitelikte olması nedeniyle önem arz etmektedir. Araştırma kapsamında, 2018 yılında yürürlüğe imar affının uygulamalarına ve karşılaşılan sorunlara ilişkin uygulamacıların (kamu görevlileri, mimar, inşaat mühendisi, şehir planlamacı vb.) görüşlerinin belirlenmesi hedeflenmektedir.

2.1. Araştırmanın Tasarımı

Araştırma, karma araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Karma araştırma yöntemi kapsamında nitel araştırma yöntemi ve nicel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmada ilk olarak nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın nitel araştırma kısmı gömülü teori kapsamında yarı yapılandırılmış mülakatlar düzenlenerek gerçekleştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış mülakat soruları literatür dikkate alınarak araştırma amacına uygun şekilde hazırlanmıştır. Nitel araştırma kapsamında kolayda örnekleme yöntemi tercih edilerek katılımcılara ulaşılmıştır. Katılımcılar Antalya ili Alanya ilçesinde faaliyet gösteren ve imar affı/imar barışının paydaşları kabul edilen mühendisler, mimarlar, kamu çalışanları ve meslek odaları temsilcilerinden oluşmaktadır. Gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış mülakatlar katılımcılar benzer ifadeleri tekrarlamaya başlayınca kadar devam ettirilmiş, tekrarların belirlenmesinin ardından mülakatlar sonlandırılmıştır. Mülakatların ardından verilerin analizine geçilmiştir. Veriler NVIVO 10.0 paket programında analiz edilmiştir. Gerçekleştirilen analizlerin ardından verilerin güvenilirliğinin test edilmesi için Kappa analizi gerçekleştirilmiştir. Bu analizle birlikte araştırmanın nitel araştırma kısmı sonlandırılmıştır.

Araştırmanın ikinci aşaması nicel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında nitel araştırma sonrasında nicel araştırmanın tercih edilmesinin nedeni nitel araştırmada elde edilen verilerin daha geniş örnekleme değerlendirilmesi ve farklı kişisel ve iş özelliklerine göre algılama farklı olup olmadığının tespitidir. Nicel araştırma kapsamında veriler anket yöntemi ile toplanmıştır. Ankette yer alan önermeler nitel araştırma kapsamında elde edilen verilerden oluşturulmuştur. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Anketin ilk bölümünde nominal ölçek tipi kullanılarak katılımcıların kişisel ve iş özelliklerini belirlemek amacı ile önermeler oluşturulmuştur. Anketin ikinci bölümünde ise sıralı ölçek tiplerinden likert tipi ölçek kullanılarak önermeler oluşturulmuştur. Likert tipi

ölçek beşli şekilde hazırlanmıştır. 5'li likert tipi ölçekte 1: kesinlikle katılmıyorum, 2: katılmıyorum, 3: ne katılıyorum ne katılmıyorum, 4: katılıyorum ve 5: kesinlikle katılıyorum şeklindedir. Ölçeğin aralık genişliği, dizi genişliği/yapılacak grup sayısı formülü (Tekin, 1996) ile hesaplanarak bulunmuştur. Aralık genişliği katsayısı, ölçme sonuçları dizisindeki en büyük değer ile en küçük değer arasındaki farkın grup sayısına bölünmesiyle belirlenir. Buna göre ölçeğin aralık genişliği katsayısı $[(5-1)/5]$ 0,80 olarak hesaplanmıştır. Sonuçların değerlendirilmesinde baz alınan aritmetik ortalama aralıkları; "1,00-1,80=Kesinlikle Katılmıyorum", "1,81-2,60=Katılmıyorum", "2,61-3,40=Kararsızım", "3,41-4,20=Katılıyorum", "4,21-5,00=Kesinlikle Katılıyorum" şeklindedir. Anketin oluşturulmasının ardından nicel araştırma için evren ve örneklemin belirlenmesi sürecine geçilmiştir. Araştırmanın evrenini Antalya ili Alanya ilçesinde faaliyet gösteren ve imar affı/imar barışının paydaşları kabul edilen mühendisler, mimarlar, kamu çalışanları ve meslek odaları temsilcileri oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında örneklem büyüklüğünün belirlenebilmesi amacı ile araştırma evrenini oluşturan kişi sayısı belirlenmeye çalışılmıştır. Buna karşın, evren büyüklüğüne ilişkin yeterli bilgiye ulaşılamamıştır. Bu nedene bağlı olarak araştırma örneklem büyüklüğü Sekeran'ın (1992) çalışmasında yer alan 100 bin kişi ve üzeri için yeterli örneklem büyüklüğü olan 384 olarak kabul edilmiştir. Araştırma evreni ve örnekleminin belirlenmesinin ardından uygulamaya geçilmiştir. Verilere kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak ulaşılmıştır. Gerçekleştirilen uygulamanın ardından nicel araştırma verilerinin analizleri gerçekleştirilmiştir. Analizler SPSS 24.00 paket programında gerçekleştirilmiştir.

2.2. Araştırmanın Soruları ve Hipotezleri

Araştırma soruları ve hipotezleri araştırma amacına bağlı olarak hazırlanmıştır. Araştırma soruları ve hipotezler aşağıda yer almaktadır:

Soru 1 : İmar affı kapsamında katılımcıların faydalandıkları uygulamalar nelerdir?

Soru 2 : İmar affının etkileri nelerdir?

Soru 3 : İmar affı uygulamalarında yaşanan sorunlar nelerdir?

H₁: Katılımcıların imar affına yönelik algılamaları cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

H₂: Katılımcıların imar affına yönelik algılamaları yaş durumuna göre farklılık göstermektedir.

H₃: Katılımcıların imar affına yönelik algılamaları eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.

H₄: Katılımcıların imar affına yönelik algılamaları çalışma durumuna göre farklılık göstermektedir.

H₅: Katılımcıların imar affına yönelik algılamaları uzmanlığına göre farklılık göstermektedir.

2.3. Nitel Araştırma Uygulaması

Araştırma kapsamında nitel araştırma uygulaması Kasım 2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Uygulama kapsamında ilgili kişiler ile yüz yüze yarı yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Mülakatların ses kaydı

alınmış ve mülakat sonrası ses kaydı dökümleri alınarak analize dâhil edilmiştir. Her mülakatın ardından bu işlem gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen uygulamalarda 14. mülakata kadar katılımcıların yeni görüş belirttiği belirlenmiş, 14. mülakat ile birlikte katılımcıların benzer görüşleri ifade etmeye başladıkları gözlemlenmiştir. Bu tespitin ardından, kontrol amaçlı üç adet daha mülakat gerçekleştirilmiş ve katılımcı görüşlerinin benzer olması nedeniyle mülakatlar sonlandırılmıştır. Mülakatlar sonrasında analizler tamamlanmış ve nitel araştırma verilerine ilişkin temalar oluşturulmuştur. Temaların oluşturulmasının ardından elde edilen bulguların güvenilirliğini test etmek amacı ile kapa güvenirlilik analizi gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen kapa güvenirlilik analizi sonucunda kapa değeri 0,875 olarak saptanmıştır. Kapa değerinin <0,00 arası olması zayıf, 0,00-0,20 arası olması önemsiz, 0,21-0,40 arası düşük, 0,41-0,60 arası olması orta, 0,61-0,80 arası olması önemli ve 0,81-1,00 arasında olması çok yüksek güvenilirlikte şeklinde yorumlanmaktadır (Bilgen & Doğan, 2017). Bu bağlamda elde edilen değerler yüksek güvenilirlikte olduğu görülmektedir. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen nitel araştırma uygulamasına yönelik bulguların güvenilir olduğunun tespitinin ardından nicel araştırma pilot uygulamasına geçilmiştir.

2.4. Nicel Araştırma Pilot Uygulaması

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen nitel araştırma uygulamanın ardından nicel araştırma uygulamasına geçilmiştir. Bu kapsamda ilk olarak nitel araştırma uygulamasında elde edilen bulgular ışığında anket oluşturulmuştur. Anket katılımcıların kişisel ve iş özelliklerini belirlemek amacı ile 7 nominal ve imar affının etkilerini ve yaşanan sorunların belirlenmesi amacı ile 24 sıralı ölçekten oluşan önermeden oluşmaktadır. Nicel araştırma uygulaması kapsamında ikinci aşamada pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Uygulama Kasım 2020 tarihinde gerçekleştirilmiş olup, araştırma kapsamında 74 katılımcıya anket uygulanmıştır. Gerçekleştirilen pilot uygulamasının ardından verilerin bulgularının güvenilirliğini test etmek amacı ile cronbach's alpha güvenirlilik analizi gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen cronbach's alpha güvenirlilik analizi sonucunda cronbach's alpha değeri 0,842 olarak saptanmıştır. Cronbach's alpha değerinin 0,00-0,40 arasında olması güvenilir değil, 0,41-0,60 arasında olması düşük güvenilirlikte, 0,61-0,80 arasında olması güvenilir ve 0,81-1,00 arasında olması yüksek güvenilirlikte şeklinde yorumlanmaktadır (Yıldız & Uzunsakal, 2018). Bu bağlamda elde edilen değerler yüksek güvenilirlikte olduğu görülmektedir. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen pilot uygulamaya yönelik bulguların güvenilir olduğunun tespitinin ardından nicel araştırma uygulamasına geçilmiştir.

2.5. Nicel Araştırma Uygulaması

Araştırma kapsamında pilot uygulamanın gerçekleştirilmesi ve uygulama sonucunda elde edilen verilerin güvenilir olmasına bağlı olarak nicel araştırma uygulamasına geçilmiştir. Nicel araştırma uygulaması Aralık 2020 tarihinde ve T.C. Alanya Belediyesi ve ilgili

oda temsilciliklerinin desteği ile gerçekleştirilmiştir. Uygulama sonucunda 392 katılımcıya anket uygulanmıştır. Bu sayı yeterli örneklem büyüklüğünde olması nedeniyle nicel araştırma uygulaması sonlandırılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde nitel araştırma ve nicel araştırma uygulamalarına yönelik bulgular yer almaktadır.

Nitel araştırma uygulamasına ilişkin bulgular Tablo 1'de yer almaktadır. Analiz incelendiğinde katılımcıların imar affına yönelik 5 adet farklı uygulama gerçekleştirdiği görülmektedir. Bu uygulamalar; “bağımsız bölüm sayısının arttırılması”, “bina tadilatı”, “izinsiz bir uygulamanın yasal hale getirilmesi”, “kırsalda yer alan kayıt dışı yapıların belgelendirilmesi” ve “kullanım cinsinin değiştirilmesi” şeklindedir.

Tablo 1'de yer alan katılımcıların imar affının olumlu ve olumsuz etkilerine yönelik algılamaları incelendiğinde, 8 adet olumlu etki ve 10 adet olumsuz etki ifade ettikleri saptanmıştır.

Tablo 1. Nitel Araştırma Bulguları

Uygulamalar		
<ul style="list-style-type: none"> Bağımsız Bölüm Sayısının Arttırılması Bina Tadilatı İzinsiz Bir Uygulamanın Yasal Hale Getirilmesi Kırsalda Yer Alan Kayıt Dışı Yapıların Belgelendirilmesi Kullanım Cinsinin Değiştirilmesi 		
Etkiler		
Olumlu		Olumsuz
<ul style="list-style-type: none"> Belediyeler Üzerinde Baskının Azalması Mevcut Yapı Stokunun Kayıt Altına Alınması Sorunların Çözümü Kavuşması Sorunlu Yerlerin Legal Hale Getirilmesi Vatandaşa Hizmet Alım Kolaylığı Sağlanması Vergi Artışı (Devlete Maddi Kaynak Oluşturma) Yapıların Satılabilir Hale Gelmesi ile Vatandaşın Kredi Alma Olanakını Arttırma Yıkılması Gereken Yapıların Ekonomiye Kazandırılması 		<ul style="list-style-type: none"> Adalet ve Güven Algısının Zedelenmesi Af Beklentisi Afetlerde Kaybı Arttırma Riski Haksız Kazanım Hukuksal Çözümü Zorlaştırma İleri Süreçte Hak Kaybı (Zilliyet hakkının mülkiyet hakkı olarak algılanması) Kaçak Yapıya Teşvik Kamu Çalışanlarının ve Uzmanların Güven Kaybı Mevzuata Aykırı Yapıların Belgelendirilmesi Şehir Planlamasının Zarar Görmesi
Sorunlar		
<ul style="list-style-type: none"> Denetim Eksikliği Mevzuatlar Arası Çelişkiler Mevzuatın Doğru Anlatılmaması Mevzuat Kapsamının Doğru Belirlenmemesi Teknik Uzman Kullanılmaması Vatandaş Beyanı 		

Olumlu etkiler; “belediyeler üzerindeki baskının azaltılması”, “mevcut yapı stokunun kayıt altına alınması”, “sorunların çözüme kavuşması”, “sorunlu yerlerin legal hale getirilmesi”, “vatandaşa hizmet alım

kolaylığı sağlanması”, “vergi artışı”, “yapıların satılabilir hale gelmesi ile vatandaşın kredi alma olanağını arttırması” ve “yıkılması gereken yapıların ekonomiye kazandırılması” şeklindedir. Olumsuz etkiler ise; “adalet ve güven algısının zedelenmesi”, “afetlerde kayıp arttırma riski”, “af beklentisi”, “haksız kazanım”, “hukuksal çözümü zorlaştırma”, “ileri süreçte hak kaybı”, “kaçak yapıya teşvik”, “kamu çalışanlarının ve uzmanlarının güven kaybı”, “mevzuata aykırı yapıların belgelendirilmesi” ve “şehir planlamasının zarar görmesi” olarak sıralanmaktadır. Son olarak Tablo 1’de yer alan katılımcıların imar affı sürecinde yaşanan sorunlara yönelik algılamaları incelendiğinde ise 6 adet sorun ifade ettikleri görülmektedir. Yaşanan sorunlar; “denetim eksikliği”, “mevzuatlar arası çelişkiler”, “mevzuatın doğru anlatılmaması”, “mevzuat kapsamının doğru belirlenmemesi”, “teknik uzman kullanılmaması” ve “vatandaş beyanı” şeklindedir. Bu bulgular birinci, ikinci ve üçüncü araştırma sorularının cevabı niteliğindedir.

Nitel araştırma uygulamasına yönelik bulguların ardından nicel araştırma uygulaması kapsamında gerçekleştirilen analiz incelendiğinde elde edilen verilerin Cronbach’s Alpha Güvenilirlik değeri 0,902 olarak belirlenmiştir. Cronbach’s alpha değerinin 0,00-0,40 arasında olması güvenilir değil, 0,41-0,60 arasında olması düşük güvenilirlikte, 0,61-0,80 arasında olması güvenilir ve 0,81-1,00 arasında olması yüksek güvenilirlikte şeklinde yorumlanmaktadır (Yıldız & Uzunsakal, 2018). Bu bağlamda elde edilen değerler yüksek güvenilirlikte olduğu görülmektedir. Araştırma kapsamında verilerin güvenilir olmasına bağlı olarak analizlere devam edilmiştir.

Araştırma kapsamında hangi analizlerin yapılması gerektiğinin şartlarından bir tanesi verilerin dağılımlarının normal olup olmadığı ile ilişkilidir. Bu ilişkinin nedeni, verilerin normal dağıldığında kullanılacak analizler ile normal dağılmadığında kullanılacak analizlerin farklı oluşudur. Bu bağlamda, nicel araştırma uygulamasında elde edilen verilere normallik dağılım analizleri gerçekleştirilmiştir.

Tablo 2. Demografik Değişkenler

Cinsiyet	n	%	Çalışma Türü	n	%
Kadın	100	25,5	Kamu	148	37,8
Erkek	292	74,5	Özel Sektör	244	62,2
Toplam	392	100	Toplam	392	100
Yaş	n	%	Uzmanlık	n	%
18-25	33	8,4	İnşaat Müh.	87	22,2
26-33	117	29,8	Mimar	103	26,3
34-41	126	32,1	Harita Müh.	31	7,9
42-49	71	18,1	Müteahhit	32	8,2
+50 yaş	45	11,5	Kamu	48	12,2
Toplam	392	100	Diğer*	91	23,2
Eğitim	n	%	Toplam	392	100
Lise	33	8,4	* İç mimar, inşaat teknikeri, şehir plancısı		

Analizler kapsamında skewness (çarpıklık) ve kurtosis (basıklık) değerleri dikkate alınmıştır. Çarpıklık değerinin -1,96 ve +1,96 aralığında olması ve basıklık değerinin -2 ve +2 aralığında olması verilerin normal dağıldığını, değerlerin bu aralıklar dışında yer alması verilerin normal dağılmadığını göstermektedir. Bulgular

incelendiğinde analizi gerçekleştirilen 24 önermenin tamamının çarpıklık ve basıklık değerlerinin normal dağılım sınırları içinde olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, önermelerin normal dağıldığı kabul edilerek analizlere devam edilecektir.

Tablo 2’de yer alan katılımcıların demografik değişkenlerine ilişkin bulgular incelendiğinde katılımcıların, %25,5’inin kadın ve %74,5’inin erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş dağılımları incelendiğinde %8,4’ü 18-25 yaş, %29,8’i 26-33 yaş, %32,1’i 34-41 yaş, %18,1’i 42-49 yaş ve %11,5’i 50 yaş ve üzeri grupta yer almaktadır. Katılımcıların eğitim durumlarına baktığımızda katılımların %8,4’ünün lise, %9,4’ünün önlisans, %65,3’ünün lisans ve %16,8’inin lisansüstü eğitim aldığı görülmektedir. Katılımcıların çalışma türleri incelendiğinde %37,8’inin kamu sektöründe ve %62,2’sinin özel sektörde çalıştığı belirlenmiştir. Son olarak katılımcıların uzmanlık alanları incelendiğinde %22,2’sinin inşaat mühendisi, %26,3’ünün mimar, %7,9’unun harita mühendisi, %8,2’sinin müteahhit, %12,2’sinin kamu çalışanı ve %23,2’sinin diğer alanlarda çalıştığı saptanmıştır.

Tablo 3. Diğer Değişkenler

	Evet	Hayır	Toplam
İmar affı/barışına yönelik herhangi bir çalışmada yer aldınız mı? (Kendinize veya herhangi bir müşterinize ait)	n 235	157	392
	% 59,9	40,1	100
Aşağıda yer alan uygulamadan hangisi/hangilerini gerçekleştirdiniz?			
Kırsalda yer alan kayıt dışı yapıların belgelendirilmesi	n 139	253	392
	% 35,5	64,5	100
İzinsiz bir yapının yasal hale getirilmesi	n 143	249	392
	% 36,5	63,5	100
Bina tadilatı	n 120	272	392
	% 30,6	69,4	100
Kullanım cinsinin değiştirilmesi	n 85	307	392
	% 21,7	78,3	100
Bağımsız bölüm sayısının arttırılması	n 98	294	392
	% 25,0	75,0	100
Diğer	n 47	345	392
	% 12,0	88,0	100

Tablo 3’de katılımcılara yöneltilen “imar affı/barışına yönelik herhangi bir çalışmada yer aldınız mı?” sorusu ile gerçekleştirdikleri uygulamalara yönelik bulgular yer almaktadır. Bulgular incelendiğinde katılımcıların %59,9’unun daha önce imar affı/barışı ile ilgili bir çalışmada yer aldığı, buna karşın %40,1’inin daha önce benzer bir çalışmada yer almadığı görülmektedir. Katılımcıların gerçekleştirmiş oldukları uygulamalar incelendiğinde %35,5’inin kırsalda yer alan kayıt dışı yapıları belgelendirdikleri, %36,5’inin izinsiz bir yapıyı yasal hale getirdikleri, %30,6’sının bina tadilatı gerçekleştirdiği, %21,7’sinin kullanım cinsinde değişiklik yaptığı, %25,0’inin bağımsız bölüm sayısını arttırdığı ve %12,0’sinin diğer uygulamalar gerçekleştirdiği saptanmıştır.

Tablo 4. Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmalar

No	Önerme	AO	SS
1	İmar affi/barışı sorunların çözüme kavuşturulmasında etkili olmuştur	2,670	1,262
2	İmar affi/barışı sorunlu yerlerin legal hale getirilmesinde etkili olmuştur.	3,600	1,169
3	İmar affi/barışı devlete maddi kaynak oluşturma noktasında etkili olmuştur.	4,066	1,122
4	İmar affi/barışı belediyelerin ve kamunun üzerinde baskının azalmasında etkili olmuştur.	3,331	1,205
5	İmar affi/barışı vatandaşa hizmet alım kolaylığı sağlanması noktasında etkili olmuştur.	3,130	1,201
6	İmar affi/barışı mevcut yapı stokunun kayıt altına alınmasında etkili olmuştur.	3,745	1,090
7	İmar affi/barışı yıkılması gereken yapıların ekonomiye kazandırılması noktasında etkili olmuştur.	2,950	1,270
8	İmar affi/barışı yapıların satılabilir hale gelmesi ile vatandaşın kredi alma durumu üzerinde etkili olmuştur.	3,319	1,125
9	İmar affi/barışı yeniden af beklentisine neden olmuştur.	4,092	1,050
10	İmar affi/barışı haksız kazanıma neden olmuştur.	3,941	1,157
11	İmar affi/barışı kamu çalışanları ve uzmanların güven kaybı yaşamasına neden olmuştur.	3,561	1,233
12	İmar affi/barışı vatandaşı kaçak yapıya teşvik etmektedir.	3,985	1,175
13	İmar affi/barışı mevzuata aykırı yapıların belgelendirilmesine neden olmuştur.	4,059	1,105
14	İmar affi/barışı afetlerde kayıp yaşanma riskini arttırmıştır.	3,980	1,188
15	İmar affi/barışı şehir planlamasının zarar görmesine neden olmuştur.	4,099	1,152
16	İmar affi/barışı zilliyet hakkının mülkiyet hakkı gibi algılanmasına neden olmuştur.	3,946	1,096
17	İmar affi/barışı hukuksal çözümlerin zorlaşmasına neden olmuştur.	3,556	1,254
18	İmar affi/barışı adalet ve güven algısını zedelemiştir.	3,875	1,189
19	İmar affi/barışı sürecinde teknik uzman kullanılmaması sorunlara neden olmuştur.	4,015	1,092
20	İmar affi/barışı sürecinde denetim eksikliği sorunlara neden olmuştur.	3,990	1,087
21	İmar affi/barışı sürecinde vatandaşların beyanda bulunmaları sorunlara neden olmuştur.	3,699	1,169
22	İmar affi/barışında mevzuatın kapsamının doğru belirlenmemesi sorunlara neden olmuştur.	3,964	1,067
23	İmar affi/barışında mevzuatlar arası çelişkiler sorunlara neden olmuştur.	3,982	1,050
24	İmar affi/barışında mevzuatın doğru anlatılmaması sorunlara neden olmuştur.	3,923	1,058

Tablo 4’de yer alan katılımcıların önermelere verdikleri cevaplara ilişkin bulgular incelendiğinde katılımcıların “İmar affi / barışı sorunların çözüme kavuşturulmasında etkili olmuştur”, “İmar affi/barışı Belediyelerin ve Kamunun üzerinde baskının azalmasında etkili olmuştur”, “İmar affi/barışı vatandaşa

hizmet alım kolaylığı sağlanması noktasında etkili olmuştur”, “İmar affi/barışı yıkılması gereken yapıların ekonomiye kazandırılması noktasında etkili olmuştur” ve “İmar affi/barışı yapıların satılabilir hale gelmesi ile vatandaşın kredi alma durumu üzerinde etkili olmuştur” önermelerine ne katılıyorum ne katılmıyorum ortalamasında cevap verdikleri, geri kalan önermelere ise katılıyorum şeklinde cevap verdikleri görülmektedir.

Araştırma kapsamında katılımcıların önermeleri algılamalarında değişkenlere göre farklılık olup olmadığının belirlenmesi amacı ile t-testleri ve anova analizleri gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında sadece önermelerde farklılık çıkan bulgulara yer verilmiştir. Yer verilmeyen bulgular arasında fark olmadığı saptanmıştır. Farklılık analizleri kapsamında ilk olarak katılımcıların cinsiyet gruplarına göre önermeleri algılamalarında cinsiyete göre farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla t-testi gerçekleştirilmiştir. Bulgular katılımcıların önermeleri algılamasında cinsiyet gruplarına göre farklılık olmadığı göstermektedir. Bu bulgu H₁ hipotezinin reddedileceği anlamına gelmektedir.

Tablo 5. Yaş Grubu Anova Analizi

		Önerme 6	Önerme 8	Önerme 16
Yaş	n	x± ss	x± ss	x± ss
18-25	33	3,79±1,053	3,30±1,159	3,67±1,109
26-33	117	3,78±1,076	3,29±1,083	3,80±1,146
34-41	126	3,90±0,884	3,59±0,949	4,18±0,916
42-49	71	3,76±1,200	3,18±1,280	4,00±1,183
50+	45	3,18±1,336	2,87±1,254	3,78±1,185
Anova		p=,005** (F=3,807)	p=,003** (F=4,007)	p=,023* (F=2,858)

*Değişkenler arasında %95 anlamlılık düzeyinde ilişki vardır.
**Değişkenler arasında %99 anlamlılık düzeyinde ilişki vardır.

Tablo 5’de katılımcıların yaş gruplarına göre önermeleri algılamalarında farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen anova analizine ilişkin bulgular yer almaktadır. Tablo 5’de yer alan bulgular incelendiğinde katılımcıların önerme 6 olarak kodlanan “İmar affi/barışı mevcut yapı stokunun kayıt altına alınmasında etkili olmuştur.” ve önerme 8 olarak kodlanan “İmar affi/barışı yapıların satılabilir hale gelmesi ile vatandaşın kredi alma durumu üzerinde etkili olmuştur” önermeleri algılamalarında %99 anlamlılık düzeyinde ve önerme 16 olarak kodlanan “İmar affi/barışı zilliyet hakkının mülkiyet hakkı gibi algılanmasına neden olmuştur.” önermesini algılamalarında %95 anlamlılık düzeyinde farklılık olduğu saptanmıştır. Önermelerde yer alan farklılıkların nedenlerini belirlemek için gerçekleştirilen post-hoc testleri incelendiğinde önerme 6’ya ilişkin farklılığın 50 yaş ve üzeri yaş grubunda olan katılımcıların önermeleri diğer gruplara göre düşük algılamasından, önerme 8 ve önerme 16’ya ilişkin farklılığın ise 34-41 yaş grubunda olan katılımcıların önermeleri diğer gruplara göre yüksek algılamalarından kaynaklandığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, diğer önermelere yönelik gerçekleştirilen analizler incelendiğinde önermelerin algılanmasında herhangi bir farklılığın olmadığı saptanmıştır. Bu bulgular H₂ hipotezinin kısmen kabul edilebileceğini göstermektedir.

Tablo 6. Eğitim Grubu Anova Analizi

Eğitim	n	Önerme 1	Önerme 4	Önerme 5
		x± ss	x± ss	x± ss
Lise	33	2,78±1,431	3,33±1,362	3,24±1,275
Önlisans	37	3,14±1,251	3,54±1,169	3,49±1,239
Lisans	256	2,71±1,244	3,38±1,165	3,16±1,183
Lisansüs	66	2,36±1,185	2,90±1,237	2,74±1,141
Anova		p=,025* (F=3,141)	p=,023* (F=3,222)	p=,013* (F=3,611)
Eğitim	n	Önerme 19	Önerme 20	Önerme 21
		x± ss	x± ss	x± ss
Lise	33	3,45±1,175	3,58±1,200	3,12±1,139
Önlisans	37	3,84±1,093	3,73±1,122	3,54±1,325
Lisans	256	4,11±1,051	4,07±1,027	3,80±1,146
Lisansüs	66	4,02±1,130	4,03±1,189	3,68±1,112
Anova		p=,008** (F=4,007)	p=,038* (F=2,840)	p=,013* (F=3,637)

*Değişkenler arasında %95 anlamlılık düzeyinde ilişki vardır.

**Değişkenler arasında %99 anlamlılık düzeyinde ilişki vardır.

Tablo 6’da katılımcıların eğitim gruplarına göre önermeleri algılamalarında farklılık olup olmadığını belirlemek amacı ile gerçekleştirilen anova analizine ilişkin bulgular yer almaktadır. Tablo 6’da yer alan bulgular incelendiğinde katılımcıların önerme 1 olarak kodlanan “İmar affi/barışı sorunların çözüme kavuşturulmasında etkili olmuştur”, önerme 4 olarak kodlanan “İmar affi/barışı Belediyelerin ve Kamunun üzerinde baskının azalmasında etkili olmuştur.”, önerme 5 olarak kodlanan “İmar affi/barışı vatandaşa hizmet alım kolaylığı sağlanması noktasında etkili olmuştur.”, önerme 20 olarak kodlanan “İmar affi/barışı sürecinde denetim eksikliği sorunlara neden olmuştur.” ve önerme 21 olarak kodlanan “İmar affi/barışı sürecinde vatandaşların beyanda bulunmaları sorunlara neden olmuştur.” önermelerini algılamalarında %95 anlamlılık düzeyinde ve önerme 19 olarak kodlanan “İmar affi/barışı sürecinde teknik uzman kullanılmaması sorunlara neden olmuştur.” önermesini algılamalarında %99 anlamlılık düzeyinde farklılık olduğu belirlenmiştir. Önermelerde yer alan farklılıkların nedenlerini belirlemek için gerçekleştirilen post-hoc testleri incelendiğinde önerme 1, önerme 4 ve önerme 5’de farklılıkların lisansüstü eğitim alan katılımcıların önermeleri diğerlerine göre daha düşük değerlendirilmesinden kaynaklandığı görülmektedir. Önerme 19, önerme 20 ve önerme 21 incelendiğinde ise farklılıkların lise eğitimi alan katılımcıların önermeleri diğer katılımcılara göre daha düşük değerlendirmesinden kaynaklandığı saptanmıştır. Bununla birlikte, diğer önermelere yönelik gerçekleştirilen analizler incelendiğinde önermelerin algılanmasında herhangi bir farklılığın olmadığı saptanmıştır. Bu bulgular H₃ hipotezinin kısmen kabul edilebileceğini göstermektedir.

Tablo 7’de katılımcıların çalışma türü gruplarına göre önermeleri algılamalarında farklılık olup olmadığını belirlemek amacı ile gerçekleştirilen t-testlerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Tablo 7’de yer alan bulgular incelendiğinde katılımcıların önerme 9 olarak kodlanan “İmar affi/barışı yeniden af beklentisine neden olmuştur.”, önerme 15 olarak kodlanan “İmar affi/barışı şehir planlamasının zarar görmesine neden olmuştur.”,

önerme 18 olarak kodlanan “İmar affi/barışı adalet ve güven algısını zedelemiştir.” ve önerme 24 olarak kodlanan “İmar affi/barışında mevzuatın doğru anlatılmaması sorunlara neden olmuştur.” önermelerin algılanmasında %95 anlamlılık düzeyinde farklılık olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, önerme 1 olarak kodlanan “İmar affi/barışı sorunların çözüme kavuşturulmasında etkili olmuştur”, önerme 12 olarak kodlanan “İmar affi/barışı vatandaşı kaçak yapıya teşvik etmektedir.”, önerme 16 olarak kodlanan “İmar affi/barışı zilliyet hakkının mülkiyet hakkı gibi algılanmasına neden olmuştur.”, önerme 17 olarak kodlanan “İmar affi/barışı hukuksal çözümlerin zorlaşmasına neden olmuştur.” ve önerme 23 olarak kodlanan “İmar affi/barışında mevzuatlar arası çelişkiler sorunlara neden olmuştur.” önermelerinin önermelerin algılanmasında %95 anlamlılık düzeyinde farklılık olduğu saptanmıştır. Tablo 7’de yer alan önermelerin algılanmasında yaşanan farklılıklar incelendiğinde önerme 1’in algılanmasında yaşanan farklılığın kamu sektöründe çalışan katılımcıların önermeyi özel sektörü çalışanlarından daha düşük algılamalarından kaynaklandığı belirlenmiştir. Tablo 7’de yer alan diğer önermelerde yaşanan farklılıklar incelendiğinde ise farklılığın özel sektör çalışanlarının önermeleri kamu çalışanlarına göre daha düşük algılamalarından kaynaklandığı saptanmıştır. Bununla birlikte, diğer önermelere yönelik gerçekleştirilen analizler incelendiğinde önermelerin algılanmasında herhangi bir farklılığın olmadığı saptanmıştır. Bu bulgular H₄ hipotezinin kısmen kabul edilebileceğini göstermektedir.

Tablo 7. Çalışma Grubu t-Testi

Tür	n	Önerme 1	Önerme 9	Önerme 12
		x± ss	x± ss	x± ss
Kamu	148	2,49±1,253	4,24±0,928	4,18±1,050
Özel	244	2,83±1,252	4,00±1,109	3,86±1,232
t-Testi		p=,009** (t=-2,616)	p=,033* (t=2,135)	p=,009** (t=2,614)
Tür	n	Önerme 15	Önerme 16	Önerme 17
		x± ss	x± ss	x± ss
Kamu	148	4,26±0,992	4,15±0,992	3,83±1,180
Özel	244	4,00±1,231	2,83±1,139	3,39±1,270
t-Testi		p=,0021* (t=2,324)	p=,003** (t=2,871)	p=,001** (t=3,490)
Tür	n	Önerme 18	Önerme 23	Önerme 24
		x± ss	x± ss	x± ss
Kamu	148	4,03±1,127	4,16±0,904	4,09±0,903
Özel	244	3,78±1,217	3,87±1,117	3,82±1,132
t-Testi		p=,039* (t=2,068)	p=,005** (t=2,805)	p=,011* (t=2,546)

*Değişkenler arasında %95 anlamlılık düzeyinde ilişki vardır.

**Değişkenler arasında %99 anlamlılık düzeyinde ilişki vardır.

Farklılık analizleri kapsamında son olarak katılımcıların uzmanlık gruplarına göre önermeleri algılamalarında uzmanlık gruplarına göre farklılık olup olmadığının belirlenmesi amacı ile anova analizleri gerçekleştirilmiştir. Bulgular katılımcıların önermeleri algılanmasında uzmanlık gruplarına göre farklılık olmadığı göstermektedir. Bu bulgu H₅ hipotezinin reddedileceği anlamına gelmektedir.

4. SONUÇLAR

Bu araştırma, Türkiye’de bugüne kadar yürürlüğe giren imar affi/barışı kanunlarının uygulama alanlarının tespiti, etkilerinin ve sorunların belirlenmesi amacı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma, kendi alanında ve uygulama bölgesinde gerçekleştirilen öncü çalışmalardan olması ve kanun yapıcılara aksaklıkların giderilmesi açısından yol gösterici nitelikte olması nedeniyle önem arz etmektedir. Araştırma bulguları katılımcıların imar affi/barışı kapsamında beş farklı uygulama gerçekleştirdiğini, imar affi/barışına yönelik sekiz olumlu ve on olumsuz etki algıladıklarını ve altı farklı sorun yaşadıklarını göstermektedir.

Araştırma bulguları incelendiğinde katılımcıların genel olarak bağımsız bölüm sayısının artırılması, bina tadilatı, izinsiz bir uygulamanın yasal hale getirilmesi, kısımda yer alan kayıt dışı yapıların belgelendirilmesi ve kullanım cinsinin değiştirilmesi olmak üzere imar affi/barışı kapsamında uygulamalar gerçekleştirdiği görülmektedir. Bu bulgu, imar affi/barışının çok yönlü olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Katılımcıların imar affi/barışının olumlu etkilerine yönelik bulgular incelendiğinde sekiz farklı olumlu etki algıladıkları görülmektedir. Katılımcıların bu etkilere yönelik algılama düzeyleri incelendiğinde en dikkat çekici bulgu imar affi/barışı sorunların çözümü kavuşturulmasında etkili olmuştur önermesine ne katılıyorum ne katılmıyorum şeklinde cevap vermesidir. Bu sonucun kanunun kapsamı ve kanunun uygulanmasında yaşanan sorunlardan kaynaklandığı öngörülmektedir. Bu önermeye ilişkin farklılık analizleri sonuçları incelendiğinde en dikkat çekici bulgu kamu sektöründe çalışan katılımcıların önermeyi özel sektörde çalışan katılımcılara göre daha düşük düzeyde algılamalarından kaynaklandığı görülmektedir. Bu sonucun çıkarılan kanunun kamu ayağında yaşanan sorunlara yeteri kadar çözüm üretmemesinden ve/veya kanun nedeniyle kamusal anlamda yeni sorunları doğurabileceğinin düşünülmesinden kaynaklandığı öngörülmektedir. Katılımcıların imar affi/barışının olumlu etkilerine yönelik algılamalar düzeylerine yönelik diğer dikkat çekici bulgular incelendiğinde katılımcıların kanunun belediyeler ve kamunun üzerindeki baskının azaltılmasında tam olarak etkili olmadığı görüşünde olduğu görülmektedir. Bu sonucun kanunun uygulama noktasında belediyeler ve kamu üzerinde yeni sorunlar ortaya çıkarmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Özlüer (2018) çalışmasında imar afları ile belgesiz yapıların belgelendirilmesi ile denetim görevinin belgelendirme sonrasına ertelendiğinin buna karşın bu durumun idarelerin sorumluluğunu ortadan kaldırmadığını belirtmektedir. Araştırma kapsamında yeni çıkarılabilecek imar affi mevzuatlarına yapı kayıt belgelendirme sonrasında denetimlerin ne yönde olması gerektiğine ilişkin içeriğin eklenmesi ile bu sorunun aşılacağı düşünülmektedir. Bulgular katılımcıların imar affi/barışının yıkılması gereken yapıların ekonomiye kazandırılması noktasında ve vatandaşın kredi alma durumu üzerinde etkili oluşu görüşlerine de tam olarak katılmadığını göstermektedir. Bu sonucun sorunlu yapıların gerekli iyileştirmeler yapılmadan imar

affi/barışı kapsamında değerlendirilmesinin yapıya değer katmamasından kaynaklandığı öngörülmektedir.

Katılımcıların imar affi/barışının olumsuz etkilerine yönelik bulgular incelendiğinde on farklı olumsuz etki algıladıkları görülmektedir. İmar affi/barışının olumsuz etkileri incelendiğinde en dikkat çekici sonuç kanunun af beklentisi oluşturmalarıdır. Kanunun af beklentisi oluşturmalarının kaçak yapılaşmayı teşvik edebileceği öngörülmektedir. Bununla birlikte, Katılımcıların, imar affi/barışı kaçak yapıyı teşvik etmektedir önermesine katılımları da bu görüşü desteklemektedir. Bozdağ & Ertunç (2020) çalışmasında bu beklentinin sebebini çıkarılan her affin son olarak çıkarılması buna karşın yeni afların daha geniş kapsamlı içeriklerle çıkarılmaya devam edilmesine bağlamaktadır. Bu bağlamda, kanun yapıcılarının ileride yeni bir imar affi çıkarılması durumunda bu mevzuata affin tekrarı olmayacağına dair bağlayıcı bir madde koymalarının af beklentisini ortadan kaldıracabileceği öngörülmektedir. Katılımcıların imar affi /barışına ilişkin diğer olumsuz etkileri algılamaları incelendiğinde katılımcılar kanunun mevzuata aykırı yapıların belgelendirilmesine neden olduğu, bu durumun kazanımın önünü açtığı, afetlerde kayıp yaşanma riskini arttırdığı, şehir planlamasına zarar verdiği ve hukuksal çözümü zorlaştırdığı görüşünde oldukları görülmektedir. Katılımcılar bu durumun adalet ve güven algısını zedelediği ve kamu çalışanları ve uzmanların güven kaybı yaşamasına neden olduğu görüşündedir. Özlüer (2018) araştırmaya konu olan imar affi/barışında yapıların afetlere ilişkin dayanıklılığının sorumluluğunun yapı sahiplerine verilmiş olsa bile ilgili maddenin konu hakkında idarelerin sorumluluğunu ortadan kaldırmadığını ifade etmektedir. Bu noktada, yeni çıkarılabilecek imar affi mevzuatlarına afetlere karşı dayanıklılıklara ilişkin sorumlulukların açık olarak yazılması gerektiği düşünülmektedir.

Katılımcıların imar affi / barışı kapsamında yaşadığı sorunlar incelendiğinde altı sorunla karşılaştıkları belirlenmiştir. Bu sorunların temelinde mevzuatın tam olarak doğru hazırlanmamasından kaynaklandığı görülmektedir. Katılımcılara göre mevzuatın kapsamının doğru belirlenmemesi, diğer mevzuatlar ile çelişkilere neden olması, mevzuatın doğru anlatılmaması, teknik uzman kullanımı ve denetleme noktalarında eksiklerinin oluşu kanunun uygulanmasında yaşanan temel sorunlar olarak görülmektedir. Kanunda yaşanan diğer dikkat çekici bir sorun ise uygulamalarda vatandaş beyanının esas alınmasıdır. Uygulamanın bu şekilde gerçekleştirilmesi sorunları beraberinde getirmektedir.

Araştırma bulguları incelendiğinde imar affi/barışı kanununun uygulamada çok yönlü olması ile birlikte mevzuata bağlı nedenlere bağlı olarak uygulamalarda sorunlar yaşandığı görülmektedir. Bu bağlamda, önümüzdeki dönemlerde imar affi/barışı benzeri kanunların çıkartılması durumunda mevzuatın bütün detayları ile ele alınıp, uygulamasında yaşanabilecek sorunların öngörülerek hazırlanmasının imar affi/barışının olumlu yönde etkilerini arttırabileceği, bununla birlikte yaşanan sorunlara gerek kamusal gerekse uygulama noktasında çözüm üretebileceği öngörülmektedir.

BİLGİLENDİRME

Araştırma, Hüseyin UYSAL'ın T.C. KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Fakültesi İnşaat Mühendisliği Anabilim Dalı'nda, danışmanlığı Dr. Öğr. Üyesi Abdülkerim İLGÜN tarafından yönetilen yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Araştırma, 17.12.2020 tarih ve E.6564 sayı ile İnsan Araştırmaları Etik Kurulu tarafından uygun bulunmuştur.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Araştırmacıların araştırmaya katkıları %50 oranındadır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Çalışmada, araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

KAYNAKÇA

- Akpınar, B. S. (2019). Kentleşme Süreci ve Sosyal Sermaye Etkileşimi. *Yüksek Lisans Tezi*, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi ABD, Hatay.
- Arslan, R. (1974). *İstanbul Kentleşme Sürecinde Yapısal Değişim*. Sosyoloji Konferansları, 12, 101-124.
- Bilgen, Ö. B. & Doğan, N. (2017). Puanlayıcılar Arası Güvenirlilik Belirleme Tekniklerinin Karşılaştırılması. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 8(1), 63-78.
- Bozdağ, A. & Ertunç, E. (2020). İmar Barışı Sürecinde İmar ve Şehircilik Gelişiminin CBS ile Analizi, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Türkiye Arazi Yönetimi Dergisi*, 2(2), 67-74.
- Çantalı, T. E. (2019). Türkiye İmar Affı Uygulamaları, İmar Barışı ve Gayrimenkul Piyasasına Etkisi. *Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme ABD, İstanbul.
- Demir, Ö. & Acar, M. (2002). *Sosyal Bilimler Sözlüğü*. Ankara: Vadi Yayınları.
- Huot, J. L., Thalmann, P. & Valbelle, D. (2000). *Kentlerin Doğuşu*. Ankara: İmge Kitapevi.
- Işık, Ş. (2005). Türkiye'de kentleşme ve kentleşme modelleri. *Ege Coğrafya Dergisi* 14, 57-71.
- Kartal, K. (1987). *Kentleşme ve İnsan*. Ankara: TODAİE Yayınları.
- Kayan, A. (2012). *GAP Bölgesinde Çarpık Kentleşme ve Gecekondu Sorunları (Diyarbakır, Gaziantep, Şanlıurfa Örneği)*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Keleş, R. (1998). *Kentbilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: İmge Kitapevi.
- Keleş, R. (2008). *Kentleşme Politikası*. Ankara: İmge Kitapevi.
- Keskin, E. B. (2014). Kentleşme Sürecinde Ailenin Değişimi: Bursa'da Bir Alan Araştırması. *Doktora Tezi*, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi ABD, Bursa.
- Niray, N. (2002). Tarihsel Süreç İçinde Kentleşme Olgusu. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9, 3-27.
- Osmay, S. (1998). *1923'ten Bugüne Kent Merkezlerinin Dönüşümü, 75 Yılda Değişen Kent ve Uygarlık Türkiye*. İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Özlüer, I. Ö. (2018). İmar Barışı Düzenlemesine Hukuki Bir Yaklaşım. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 9(2), 313-340.
- Sekeran, U. (1992). *Research Methods for Business*. United States of America: Wiley.
- Sencer, Y. (1979). *Türkiye'de Kentleşme*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Soysal, M. (1969). 100 Soruda Anayasanın Anlamı. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Tatlıdil, E. (1998). Türkiye'de Kentleşme İstihdamı ve Eğitim İlişkisi. *Sosyoloji Dergisi*, 6, 17-28.
- Tekeli, İ. (1998). *Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Kentsel Gelişme ve Kent Planlaması, 75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık*, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Tekeli, İ. (2009). *Modernizm, Modernite ve Türkiye'nin Kent Planlama Tarihi*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Tekin, H. (1996). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınları.
- Topal, K. (2004). Kurumsal Olarak Kent Nedir ve Türkiye'de Kent Neresidir. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 276-294.
- Torlak, S. E. (2003). Gecekondulaşmanın Gelişimi, İmar Afları ve İslah İmar Planları. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 12(1), 64-73.
- Uşak, B. & Yalçın, G. (2019). İmar Barışı Düzenlemesi Üzerine Bir İçerik Analizi. *Türkiye Arazi Yönetimi Dergisi*, 1(1), 1-10.
- Yıldız, D. & Uzunsakal, E. (2018). Alan Araştırmalarında Güvenirlilik Testlerinin Karşılaştırılması ve Tarımsal Veriler Üzerine Bir Uygulama. *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 14-28.
- Yılmaz, E. & Çitçi, S. (2011). Kentlerin Ortaya Çıkışı ve Sosyo-Politik Açından Türkiye'de Kentleşme Dönemleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(35), 252-267.
- Yılmaz, N. (2004). Farklılaştırıcı ve Ayrıştırıcı Bir Mekanizma Olarak Kentleşme. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 48, 250-266.

© Author(s) 2022.

This work is distributed under <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>